

ЕНЕРГИЈА

КОЛУБАРА

број 42 // мај 2021.

ISSN 2560-5143

Почела сезона
ремонта на угљу

СПРЕЧАВАЊЕ ШИРЕЊА ВИРУСА COVID-19

У ЕЛЕКТРОПРИВРЕДИ
СРБИЈЕ

МЕРЕ ЗАШТИТЕ:

Често перите руке водом и сапуном (у трајању од најмање **20 секунди**) или користите средство за дезинфекцију на бази **70%** алкохола. После прања, чесму затворите марамицом или папирним убрсом.

Избегавајте **блиски контакт, руковање и љубљење**, а са саговорницима одржавајте раздаљину.

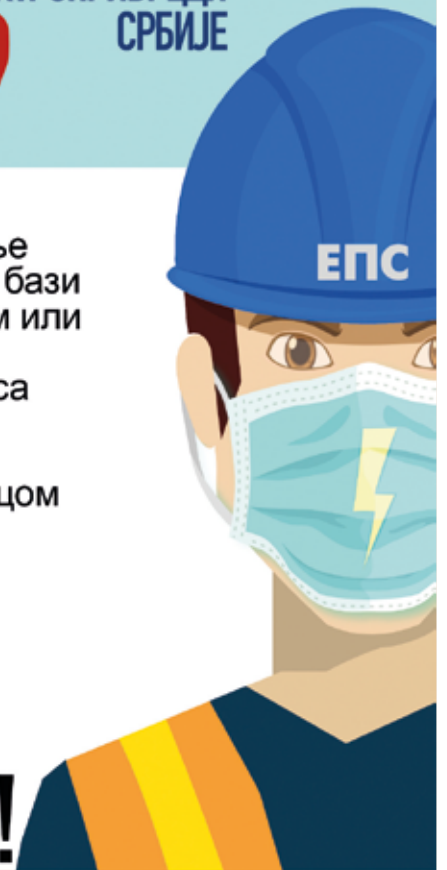
Не дирајте очи, нос и уста неопраним рукама.

Ако кашљете или кијате, **прекријте уста и нос** надлактицом или папирном марамицом.

Често **проветравајте** просторије.

Избегавајте боравак у **затвореном простору** са већим бројем људи.

Заједно против COVID-19!

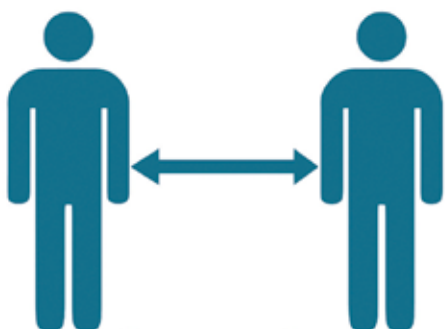

ПРЕПОРУКЕ ЗА ЗАПОСЛЕНЕ:

- обавезно и правилно носите заштитну опрему
- пре уласка у пословни простор дезинфикујте руке и обућу
- држите прописано одстојање од других особа
- брините о хигијени радног простора
- обавезно обавестите непосредног руководиоца уколико посумњате на симптоме COVID-19

ЗАПОСЛЕНИ И СТРАНКЕ ОБАВЕЗНИ СУ ДА НОСЕ ЗАШТИТНЕ МАСКЕ ПРИЛИКОМ УЛАСКА И ИЗЛАСКА И ЗА СВЕ ВРЕМЕ БОРАВКА У СВИМ ПРОСТОРИЈАМА ЈП ЕПС, БЕЗ ИЗУЗЕТКА.

У наредном периоду биће пооштрене контроле ношења заштитних маски.

**Одржавајте
раздаљину**

**Избегавајте да
додируете лице**

**Перите руке око
20 секунди**

Садржај

05

из епс групе

Апел Милорада Грчића, в. д. директора „Електропривреде Србије“
Вакцина једини пут за повратак животу

08

актуелно

Машинска радионица носи велики део посла на „Тамнава–Западном пољу“
Одржавање је огромна одговорност

12

репортажа

„Глодар 2“, момак за све
Биће угља, обећавамо

14

послови

Модернизација Железничког транспорта
Траке мењају део пруге

16

Засађене врбе за производњу биомасе
Нови енергент

17

Рехабилитација запослених у Огранку РБ „Колубара“
Здравље на првом месту

19

локални мозаик

Реконструкција градских улица
Центар у новом руху

20

Наши талентовани суграђани – Миленко Стевановић
Сликање живота

22

временпл

Како је грађена спомен-костурница
Српска посла – и на небу, и на земљи

05

Милорад Грчић, в. д. директора „Електропривреде Србије“, о пословању ЈП ЕПС

ЕПС зарадио 74 милиона евра од извоза струје

07

Почела сезона ремонта на угљу
За сигурну производњу током зиме

10

Лабораторија „Тамнава“ обнавља акредитацију
На светском нивоу

импресум

ЕНЕРГИЈА
КОЛУБАРА

ИЗДАВАЧ: ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ
ЧАСОПИС ИЗЛАЗИ МЕСЕЧНО

В. Д. ДИРЕКТОРА: Милорад Грчић, ДИРЕКТОР СЕКТОРА ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Звездана Јовановић Поповић,

РУКОВОДИЛАЦ СЛУЖБЕ ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Наталија Живковић, РУКОВОДИЛАЦ ОДЕЉЕЊА ЗА ИНТЕРНУ КОМУНИКАЦИЈУ: Ана Павловић,

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК: Милош Павловић, УРЕДНИК ФОТОГРАФИЈЕ: Милан Цвијетић, АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ: Карађорђева 37, 11550 Лазаревац,

ТЕЛЕФОНИ: 011 785 5086, 785 5089, Е-МАИЛ: redakcija@rbkolubara.rs, WEB SITE: www.rbkolubara.rs, НАСЛОВНА СТРАНА: Горан Томић,

ЛОГОТИП: Милош Павловић, ШТАМПА: „BIROGRAF COMP“ д. о. о. Београд, ТИРАЖ: 3.500

Први број листа РБ „Колубара“, под називом „КОЛУБАРА“, изашао је из штампе 24. септембра 1960. године. Од 15. новембра 2017. носи назив „ЕПС ЕНЕРГИЈА КОЛУБАРА“

ЕПС-ово постројење пример успешног пројекта

Заштита животне средине један је од три наша приоритета и од 2014. године до данас Влада Србије уложила је око 600 милиона евра у еколошка постројења како би осигурала чистији ваздух – рекла је Ана Брнабић, председница Владе Србије, током посете термоелектрани „Костолац Б“, једном од најважнијих термокапиталитета „Електропривреде Србије“.

Поред председнице Владе Србије, постројење за одсумпоравање димних гасова обишли су проф. др Зорана Михајловић, потпредседница Владе и министарка рударства и енергетике, Ирена Вујовић, министарка за заштиту животне средине, и Милорад Грчић, в. д. директора ЕПС-а. Постојење за одсумпоравање димних гасова у ТЕ „Костолац Б“ завршено је у потпуности и ради пуним капацитетом. То је један од најзначајнијих еколошких пројеката у ЕПС-у, али и целој Србији. Вредност инвестиције била је 130,5 милиона долара.

– У току је и изградња постројења за одсумпоравање у термоелектранама ТЕНТ А и ТЕНТ Б – рекла је Ана Брнабић, председница Владе Србије.

Она је истакла да је Скупштина Србије у марту

усвојила Закон о климатским променама, као први системски закон који се бави екологијом, као важном темом.

– Емисије штетних материја су овде ниже него у ЕУ и на нивоу су који је прописала Енергетска заједница. Ово постројење за одсумпоравање пример је како Влада Србије жели да се односи према заштити животне средине и према енергетици – рекла је проф. др Зорана Михајловић, потпредседница Владе и министарка рударства и енергетике. – Наш циљ је да кроз сарадњу министарства заштите животне средине и рударства и енергетике имамо „зелену

Србију“ и „зелену енергетику“. Четири нова закона из области енергетике су усвојена, ради се Национални план за климу и енергетику, Стратегија развоја енергетике до 2030. и 2050. године, а све ово радимо са циљем да најкасније до 2040. године имамо минимум 40 одсто произведене „зелене енергије“ из обновљивих извора.

Ирена Вујовић, министарка заштите животне средине, навела је да у борби против аеро-загађења, постројења као што је ово у Костоцу дају значајан допринос, јер је смањење нивоа сумпор-диоксида и прашкастих материја изузетно.

Постојење у Костоцу урађено је по свим стандардима ЕУ и има све потребне сагласности Министарства заштите животне средине.

– Изградња постројења за одсумпоравање димних гасова у ТЕ „Костолац Б“ успешно је завршена и пробни рад је у току. Очекујемо употребну дозволу, која ће бити издата до октобра – рекао је Мирослав Томашевић, директор Сектора за реализацију нових објеката ТЕ, ХЕ и ОИЕ. – Кључно је да постројење ради пуним капацитетом, да постиже граничне вредности емисија SO₂ прописане законом Републике Србије и најновијим прописима ЕУ. Прашкасте материје су испод законом прописаног нивоа.

Постојење за одсумпоравање користи методу влажног кречњака, на основу које се кречњачка суспензија у апсорберима распршује и доводи у контакт са димним гасовима, где се процесом апсорпције уклања SO₂ из димног гаса. Резултат реакције је формирање гипса, који се отпрема на депонију гипса или се испоручује на тржиште као одлична сировина за грађевинарство. Ово постројење производиће око 450.000 тона гипса годишње, а већ постоје потписани уговори за куповину 125.000 тона гипса.

Р. Е.

■ Ревитализација потврђена одличним резултатима

Нови рекорд ХЕ „Зворник“

Хидроелектрана „Зворник“ наставља да ниже рекорде. Од почетка 2021. године забележен је четврти случај подизања лествице у рекордној дневној производњи електричне енергије.

Потпуно ревитализована хидроелектрана „Зворник“, 2. маја на Ускрс, произвела је 2.855 милиона киловат-сати

електричне енергије и остварила нови апсолутни дневни рекорд. То је достигнуто са сва четири ревитализована агрегата у погону, са просечном снагом од 29,68 MW по агрегату.

Са хидролошког аспекта и производње електричне енергије из хидроагрегата 2021. година је за сада веома повољна. Од почетка године, током четири месеца, хидроагрегати ХЕ „Зворник“ произвели су 85 одсто више електричне енергије у односу на план.

Р. Е.

ЕПС зарадио 74 милиона евра од извоза струје

Електропривреда Србије остварила је изузетне резултате и надмашила постављене циљеве упркос отежаним условима пословања које је наметнула пандемија Covid-19. Само од продаје електричне енергије на слободном тржишту, ЕПС је од почетка 2021. године имао зараду од око 74 милиона евра. Од 1. јануара до 6. априла на берзама је продато 1,4 милијарде киловат-сати електричне енергије, а није било потребе да се енергија купује. То је око три пута већа продаја електричне енергије на берзама него у истом периоду 2020. године захваљујући одличним хидролошки условима и знању стручњака ЕПС-а.

ЕПС-ове хидроелектране су у том периоду произвеле четири милијарде киловат-сати што је за око 50 одсто више зелене енергије него у 2020. години и око 27 одсто више него у 2019. Све хидроелектране су захваљујући доброј погонској спремности и ревитализацијама могле да искористе изузетне дотоке на рекама и произвеле много више енергије.

Производња угља на планираном нивоу и стабилан рад термоелектрана омогућили су да ЕПС од почетка године произведе укупно више од 11 милијарди киловат-сати електричне енергије. То је за девет одсто више него у истом периоду 2020. и за шест одсто више него у 2019. години.

Сви резултати наставак су домаћинске политике пословања и коришћења свих домаћих ресурса. У 2020. години када је веома било тешко остварити успешне резултате и испунити зацртане планове ЕПС је имао четири пута већи профит од планираног. Забележили смо нето добит од 16,2 милијарде динара, односно око

137 милиона евра, и испунили производне планове. ЕПС је у прошлој години само у буџет Србије уплатио више од 80 милијарди динара. ЕПС је показао снагу и отпорност захваљујући стручним и посвећеним запосленима и био поуздан енергетски

ослонац за целу Србију, домаћинства, фабрике, болнице.

Производња електричне енергије у прошлој години била је за два одсто већа него у 2019. Електране ЕПС-а радиле су стабилно и у 2020. години произвеле нешто више од 34 милијарде киловат-сати електричне енергије. На површинским коповима ЕПС-а у Рударском басену „Колубара“ и копу „Дрмно“ у Костолцу произведено је укупно 39 милиона тона угља. Рудари „Колубаре“ остварили су одличне резултате и четврти пут у историји надмашили производњу од 30 милиона тона у једној години.

Наставили смо улагања и током 2020. ЕПС је реализовао инвестиције укупне вредности 37,7 милијарди динара. У пројекте заштите животне средине уложено је 11,8 милијарди динара. Једно од најважнијих градилишта је Костолац где се гради нови блок снаге 350 мегавата, вредан 618 милиона долара. Ужурбано је и у Обреновцу где се успешно радило на градњи система за одсумпоравање у ТЕНТ А, вредног 217 милиона евра. Постављен је и камен темељац за слично постројење у ТЕНТ Б, вредности 210 милиона евра. Око 120 милиона евра биће реализовано кроз рад домаћих фирми.

Поносан сам и што реализујемо велики инвестициони циклус и што смо са мртве тачке покренули важне пројекте за модернизацију производње ЕПС-а. Низ започетих улагања наставља се и у 2021. години, а ускоро крећу и потпуно нови пројекти. Циљ је унапређење постојећих термоелектрана, хидроелектрана, рударске механизације, а посебан изазов су отварања савремених копова и изградња нових „зелених“ електрана.

P. E.

■ Апел Милорада Грчића, в. д. директора „Електропривреде Србије“

Вакцина једини пут за повратак животу

Поштоване колегинице и колеге,

Више од годину дана цео свет се бори против тешког и непредвидивог непријатеља вируса Covid-19 и наша „Електропривреда Србије“ дуго је суочена са бројним изазовима које је изазвао корона вирус. Сада већ свако од нас има неког из окружења ко се борио или се нажалост није изборио са коронам.

Зато је важно да сви који можемо вакцинишемо се и тиме заједнички створимо услове да се вратимо нормалном животу. Апелујем на све запослене у „Електропривреди Србије“ да се вакцинишу, јер је држава Србија одговорна, воде је одговорни људи као што је Александар Вучић и једини у региону имамо довољно вакцина и то од различитих произвођача. Знај да се већина вас већ одазвала позиву и одговорно поступила како би заштитила свој, животе својих најближих и својих колега. Ипак, моја дужност је да замолим и све вас који то до сада нисте учинили да искористите могућност која се пружа само у Србији, да изаберете вакцину и вакцинишете се без чекања када и где желите.

Свако од нас ко може да се вакцинише тиме не штити само себе, већ и своје најближе и најдраже. Зато – вакцинишите се!

Виталност система

Иако је изгледало немогуће, већ почетком августа 2015. године сви јаловински и угљени системи, санирани и ревитализовани, заузели старе позиције. Људских жртава није било

Сви рудари половином маја сете се пролећа 2014. године, једног од најтежих периода у више од 120 година дугој историји колубарског басена, када је на неколико дана производња угља била потпуно заустављена. Обилне кише, изливање реке Колубаре и већине њених притока за неколико сати претвориле су тамнавске копове, који чине две трећине производње угља у „Колубари“, у два језера са више од 210 милиона кубика воде. У источном делу басена, Поље „Б“ и Поље „Д“ били су делимично поплавлени, а поплавом су били погођени и делови „Прераде“ и „Метала“.

По престанку падавина исушивање и санација одвијали су се убрзано. С обзиром на важност Рударског басена „Колубара“ у електроенергетском систему Републике Србије, великим залагањем свих запослених већ после неколико дана са старијих копова су пут ТЕНТ-а кренуле прве тоне лигнита. Враћање

на производни ниво пре поплава трајало је 15 месеци. На срећу, људских жртава није било.

Драматични часови одвијали су се у ноћи између 14. и 15. маја када је река пробила заштитне насипе и потопила копове. Подизањем насипа заустављено је даље одливање воде у тамнавске копове, а истовремено су предузете мере обнављања производње на старијим коповима.

„Тамнава-Западно поље“, најмодернији површински коп у овом делу Европе, постало је језеро са 187 милиона кубика воде. Вода је заробила девет багера, помоћну механизацију, трачне транспортере и осталу опрему. У млађи тамнавски коп улило се око 26 милиона кубика, који су потопили багере „глодар 2“ и „бандваген 1“ и пет трачних транспортера са станицама. Иако су прве прогнозе биле песимистичне, снаге су реорганизоване и одмах се кренуло у безбедно и хитно санирање последица. Испумпавање копа „Велики Црљени“ завршено је пре очекиваног рока, па су прве тоне лигнита отпремљене већ 6. августа.

Након анализа и припрема, пројекат испумпавања воде из „Западног поља“ започет је у септембру 2014. године. До тада је већ било испумпано око 20 милиона кубика воде, а ниво смањен за 2,6 метара јер су пумпе након исушивања мањег тамнавског копа пребачене на „Западно поље“. Како је ниво опадао, опрема је извлачена на суво, поправљана и након ревитализације укључивана у рад. Иако је изгледало немогуће, већ седам месеци након екстремног прилива воде на овом копу покренута је производња.

„Глодар 5“, нови роторни багер који је раније склопљен у „Металу“, од краја децембра 2014. године обезбеђивао је додатних 10.000 тона лигнита дневно. Ниво воде се спуштао, рударске машине су израђале. „Глодар 3“, који је први био потпуно ослобођен, у производни процес је укључен у априлу 2015. године.

Посао је спровођен је уз поштовање регулатива у области заштите животне средине. Уз усаглашене акције „Колубаре“, ЕПС-а, ресорног министарства и надлежних институција, почетком августа 2015. године сви јаловински и угљени системи заузели су стару позицију.

Попут других кризних догађаја, и у овом су потврђени прилагодљивост и ефикасност целог система, као и висока стручност, велики ентузијазам, солидарност и колегијалност свих запослених.

М. Караџић

Све очи биле су упрте у „Колубару“

Тих месеци Рударски басен су обилазиле бројне домаће и стране делегације нудећи помоћ. У априлу 2015. године на „Западно поље“ одржана је седница Владе Србије којој је председавао тадашњи премијер Александар Вучић. Седници су присуствовали Милорад Грчић, тадашњи директор „Колубаре“, представници синдиката „Колубаре“ и ЕПС-а. Том приликом у рад је пуштен Други БТО систем.

■ Почела сезона ремонта на угљу

Тренутно су у току инвестиционе оправке на угљеним линијама на тамнавским коповима и у погону Дробилане, а касније следе радови на угљеним системима на коповима источног дела РБ „Колубара“

За сигурну производњу ТОКОМ ЗИМЕ

Према унапред утврђеном плану, овогодишња сезона инвестиционих оправки на системима за производњу угља на површинским коповима Рударског басена „Колубара“ почела је у првој половини маја.

Ремонти на багерима који откопавају угаљ почели су 10. маја на роторном багеру „глодар 5“ на „Тамнава-Западном пољу“. Након овог, у инвестициону годишњу оправку су ушли багери „глодар 1“ и „ведричар“ са „Западног поља“, као и „глодар 2“ који производи угаљ на Пољу „Г“.

У овом периоду планирани су инвестициони ремонтни послови на свим угљеним линијама на оба тамнавска копа и у погону Дробилане.

По завршетку ремонтних послова на системима за производњу на тамнавским коповима, следе ремонти опреме на коповима у источном делу Рударског басена „Колубара“. У истом периоду се, као и годинама уназад, ремонтују и производни погони у оквиру „Прераде“.

Прецизно планирање, као и редовност и квалитет у извођењу ремонта директно утичу на континуирану производњу лигнита и на стабилност електроенергетског система Републике Србије. Такође, побољшање стања опреме и механизације подиже безбедност запослених и олакшава њихов рад.

– Испуњење задатих производних планова на угљеним и јаловинским системима је приоритет, а без квалитетног редовног одржавања и годишњих ремонта опреме то није могуће остварити – истиче Срђан Алимпијевић, директор „Површинских копова“.

Како каже Алимпијевић, све активности производног дела усмерене су на континуираној и стабилној производњи угља током читаве године, али пре свега у зимском периоду. Посебно је битна благовремена и добра припрема за зиму, када је угаљ најпотребнији, а услови за рад на отвореном додатно отежани услед временских прилика.

Пракса је да се у „Колубари“ ремонти на угљеним системима раде током лепог времена, јер су тада потребе за електричном енергијом мање. Како би копови били добро припремљени за зимску сезону, током ремонтног периода поправљају се и отклањају сви уочени недостаци.

Главни носилац ремонтних активности је „Метал“. Поред запослених из „Метала“ у послу учествују и запослени превентивног и оперативног одржавања копова из Електро и Машинске службе. Квалитетно урађени ремонти су резултат добре сарадње стручних служби и искуства и знања бројних мајстора.

Да би ремонт био добро и квалитетно урађен неопходна је свакодневна координација „Метала“ и копова. Важно је да се омогуће сви услови за рад и зато је синхронизована сарадња обавезујућа, будући да је одржавање механизације кључ доброг рада опреме.

Планирање ремонта угљених система директно је везано за рад блокова у термоелектранама у Обреновцу, па се

инвестиционе оправке овог дела опреме увек планирају у исто време, обично током летњег периода. Ремонти система за откривање и одлагање откривке се планирају према стању опреме. У децембру, јануару и фебруару се не раде инвестиционе оправке континуалне механизације, али је уобичајено да се током зимског периода ремонтују ЕШ-еви.

Једнако су важни и ремонти система за производњу откривке на свим коповима „Колубаре“, који су предуслов континуитета њиховог рада. Продуктивност БТО система је значајна за процес производње угља будући да багери који раде на њима отварају угаљ и практично су претходница багерима на угљу.

Н. Ж.

Одржавање је огромна одговорност

Иако тешки услови за рад компликују бригу о бројним машинама и тракама на копу, захваљујући иновативности и преданости запослених, производња не трпи. Објекат веће квадратуре омогућио би овој пожртвованој екипи да своје бројне задатке обавља брже и ефикасније

Рад на површинском копу, сам по себи тежак, био би још тежи да га не прате квалитетно одржавање опреме и потребна инфраструктура. Када је реч о том аспекту посла, најоптерећенија је Служба за машинско одржавање, од које највећим делом зависи погонска спремност машина и транспортера, а самим тим и њихова ефикасност у производњи.

Запослени у машинским радионицама – радионици за багере и радионици за траке, док обављају свој посао изложени су свим временским приликама и специфичностима рада у површинској експлоатацији, који овде нужно изискује и рад на висини. „Тамнава-Западно поље“ је развијени угљенокоп, са великим бројем справа и транспортера, а околности су такве да је радионичка опрема још смештена у објекат који је некада био магацински простор, а одабран је као брзо решење у моменту када је формиран коп.

Како нам је објаснио Небојша Симић, технички директор, багере на „Западном пољу“ одржава мала група запослених из „Метала“ (која сада брине и о опреми на копу „Радљево“) и машинска радионица за багере, док су сви трачни транспортери на копу у надлежности радионице за траке.

– Машинска служба подноси највећи терет одржавања добре производње и степена ефикасности рада механизације. Услови на копу су тешки за све запослене, али ипак сматрам да у најтежим условима раде Служба рударске припреме и бравари из радионице. Велики део нове опреме која је добра и даје ефикасну производњу је масиван, тежак и неприступачан, па је за њено одржавање неопходан рад бравара на већим висинама и уз помоћ механизације – додао је Симић.

Главни машински пословођа на одржавању

багера Горан Петровић у радионици за багере је 23 године и каже да је простор у који је она смештена исти као тада, с тим што је у то време било много мање багера, а самим тим и мање посла.

– Обим посла је велики, рад на терену је готово свакодневан, и то по свим временским условима – рекао је Петровић.

Обе радионице, багерска и за траке, свакодневно су пред сличним изазовима.

Пошто унутар објекта не постоји могућност постављања кранова и мостних дизалица, на тешким и гломазним деловима ради се напољу.

Радионица за багере има 45 запослених, укључујући и алатницу, а радионица за траке броји 39 запослених са вариоцима. У одељењу за траке, према речима Драгана Продановића, шефа машинске радионице за одржавање трачних транспортера, највише недостаје бравара. А да би се од почетника направио добар мајстор, зна се, потребна је читава деценија рада, учења и заинтересованости. Машинци на копу тек након три до четири године стицања искуства добијају одговорност да самостално обаве неки задатак.

Превоз људи и неопходне опреме за одлазак на терен често зависи од набавке резервних делова. Да производња не би трпела, често се дешава да део после скидања на терену мора у најкраћем року да се допреми у радионицу, поправи и врати на машину.

Запослени на „Тамнави“ кажу да постоји пројекат за објекат који би био одговарајући простор за машинско одржавање. У багерској радионици кажу да би им адекватније место за рад омогућило да оформе редукторску групу, део за одлагаче и део за багере. Већи простор би им омогућио постављање крана, дизалица, док у радионици за траке прижељкују бар један мостни кран, дизалицу којом би могла да се ради репарација редуктора, бубњева и свих тешких делова које треба преносити. Постојање одвојених делова за струг, бушилицу и

радионичког дела за завариваче изискује и да површина тренутног простора буде готово удвостручена. Садашњих 120 квадратних метара довољно је само за браварске радове уз бар једну мостну дизалицу, мада би две, носивости пет и десет тона, биле права мера за обим посла који свакодневно обављају. Проширење квадратуре обезбедило би да и металостругари и заваривачи добију свој простор. Тада би комплетна екипа имала услове да брже и ефикасније завршава већи обим посла.

Оба дела машинске радионице имају добру сарадњу са запосленима из радионице са „Тамнава-Источног поља“. У том радионичком простору део за траке ради на редукторима, а често сарађују и око резервних делова.

М. Димитријевић

Почео годишњи ремонт на угљу

Годишњи ремонт „глодара 4“ је завршен, а 10. маја почела је инвестициона оправка угљених система. Тог дана су почели радови на „глодару 5“, „ведричару“ и „глодару 1“. Са почетком рада Дробилане, 30. маја, у производњу ће се вратити „глодар 5“, док ће ремонтни радови на ведричару и „глодару 1“ трајати још неко време. Тек ремонтван „глодар 4“ ради на јаловини како би омогућио померање траке М2, а продужени ремонт „глодара 1“ и „ведричара“ и померање линија угља са „ведричарем“, покриваће радећи на угљу. Након завршеног ремонта на угљеним линијама поново ће на Трећи јаловински систем.

На светском нивоу

У лабораторији која, кажу запослени, функционише као мали научни институт, годишње се анализира око 12.000 узорака угља и око 250 узорака воде. Укључивањем у рад нових кадрова и развојем нових техника, подиже се ниво услуга које може да пружи интерним, али и будућим екстерним корисницима

Како су нам рекли надлежни, лабораторија „Тамнава“ спремна је за обнову акредитације која је очекује током овог месеца од стране експерата из Акредитационог тела Србије. Први предуслов за добијање новог издања стандарда остварен је постављањем нове организационе шеме ове радне јединице. Очекује се да методе испитивања, опремљеност и оспособљеност запослених у лабораторији задовољавају захтеве строгих међународних прописа у овој области.

Већ десет година лабораторија „Тамнава“ је акредитована као друга лабораторија у „Електропривреди Србије“. Документ је добила три године после „Прерадиног“ Центра за испитивање угља и отпадних вода, и засад је једина која обавља акредитована испитивања за све четири врсте вода: површинске, отпадне, подземне и воде за пиће. Ова лабораторија ради испитивања угља западног дела колубарског басена који преко Дробилане иде за обреновачке термоелектране.

Изазов стигао чак из Аустралије

Лабораторија у оквиру припрема за обнову акредитације тренутно испитује непознати узорак угља који им је стигао из Аустралије, а за који треба да одреде задате параметре. Реч је о интернационалном међулабораторијском испитивању угља, такозваним ПТ шемама, у којима учествује више од 600 акредитованих лабораторија из целог света, а које има за циљ испитивање оспособљености и вредновање перформанси учесника према постављеним критеријумима.

■ Александра Петровић

– Наша лабораторија функционише као мали научни институт. Темељно се бавимо испитивањем параметара квалитета угља и воде и за сваки наш исход обезбеђујемо поверење у резултат испитивања који обухвата више од 700 имплементираних статистичких контролних карата, а о томе говоре многобројна домаћа и интернационална признања квалитета рада. Наши запослени користе најсавременију опрему која умногоме доприноси тачности резултата. Дефинисан и документован обим лабораторијских активности усаглашен је са стандардом ISO/IEC 17025 из 2017. године. Поседујемо 54 акредитована параметра за испитивање вода и 14 параметара за анализу угља – наводи Александра Петровић, управница лабораторије, додајући да запослени годишње испитају око 12.000 редовних узорака угља и око 250 узорака вода, док се дневно анализира око 20 узорака угља. Уз то, сваког понедељка буде анализирано по пет узорака воде, од којих су два узорка подземне и три узорка воде за пиће, и квартално се испитају по два узорка површинских и отпадних вода.

■ Стално уче и напредују

– Обим нашег посла се са акредитацијом знатно увећао. Биле су потребне године рада да се све разуме и примени у пракси. Наши инжењери и техничари стално уче, напредују и похађају разне курсеве. Не можемо само да завршимо дневне извештаје

и пружимо коповима и водоводу тражене информације, већ у овој области морају да се прате и примењују светски трендови. Овде је потребна велика посвећеност и љубав према послу. Захваљујући директорима Бранимиру Симићу, Срђану Алимпијевићу и Милану Мишковићу који су препознали важност тренутка и помогли нам да ускладимо унутрашњу организацију са захтевима стандарда, ми смо коначно добили значајно кадровско појачање у виду младих и вредних људи који су будућност ове јединице. Решавајући проблем недостатка радника и радећи на развоју нових техника, ми можемо нашим интерним, али и будућим екстерним корисницима, много више да понудимо – истиче управница наглашавајући да су за квалитетан рад људи кључан фактор. Са 24 изузетна радника у све три смене

LIMS злата вредан

Тамнавска лабораторија једина у ЕПС-у, и међу реткима у земљи, више од три године у раду користи лабораторијски информациони систем тзв. LIMS, који им је предложен акредитацијом. Компјутери и опрема у лабораторији су умрежени у систем и у сваком тренутку може да се прати у којој фази рада се налазе узорци и колико времена има до краја процеса, што је битно за интерног корисника који чека извештај о раду. Запослени су савладали компликовану обуку и њихов рад је сада знатно олакшан.

лабораторија успева да одговори на све захтеве.

Иако су запослени подељени на секторе за угаљ и воду, сви раде све послове, па је тимски рад у лабораторији врло битан.

Колинду Ћирић, која је запослена у лабораторији 17 година као хемијски техничар, затекли смо како ради за вагом за прецизно анализирање док испитује узорак из истражних бушотина. Како нам је објаснила, лабораторија ради и испитивања за Геолошку службу „Тамнава--Западног поља“ на основу којих се добијају подаци за даље ширење копа. Показујући нам и савремени калориметар, Колинда објашњава да се сви апарати калибришу на шест месеци, а у међувремену запослени на разне начине проверавају њихову тачност која је велика. Поносни су и на термогравиметријски анализатор који може у једном узорку да испита четири параметра у угљу – влагу, пепео, испарљиве материје и везани угљеник.

Тимски рад

Њена колегиница Невенка Петровић потврђује нам да је за посао најбитнији тимски рад. Ради готово 20 година као хемијски техничар за елементарну анализу угља и каже да јој ништа није тешко када је пријатна радна атмосфера.

– Свако је задужен за неки апарат и један узорак пролази кроз више њих, тако да смо сви повезани и зависимо једни од других. Има доста посла, ради се у све три смене, и не сме да се заостаје. Припрема узорака је најтежи део посла у физичком смислу, али целокупан рад у лабораторији је комплексан и носи велику одговорност, јер се сви подаци шаљу даље, а ми стојимо иза њих – објашњава нам Невенка Петровић док ставља узорке угља у термогравиметријски анализатор, а друге охлађене носи на млевење.

На одељењу за испитивање вода затекли смо Светлану Младеновић и Милана Лазаревића, хемијске техничаре који у лабораторији раде 34, односно 28 година.

– Овде испитујемо све врсте вода и примењујемо пуно метода и параметара за које смо акредитовани. Реч је о сложеном послу, а најбитнија је темељна провера система пре анализа, јер је то потврда исправности. Савремени јонски хроматограф нам је од велике помоћи, пошто у једној епрувети испита чак шест параметара без хемикалија – показује нам Лазаревић додајући да се мора стално учити и прилагођавати послу, јер колико год били моћни апарати, без човека који уме да их користи и надмудри, они не вреде.

Светлана Младеновић се слаже са колегом и објашњава нам да је овде реч о чистој хемији и да је знање неприкосовено. Како у шали каже, припадају старој гарди која је научила да ради савесно, поштено и педантно. И после више од три деценије рада свој посао воли јер јој свакодневно пружа нове изазове.

М. Павловић

Колинда Ћирић

Невенка Петровић

Милан Лазаревић

После периода адаптације „седмице“, чија је претходница већ деценијама, „двојка“ се припрема за улазак у нижу зону и рад на тежем терену. Посада каже да ће се, као и увек, изборити са свим изазовима

Итоком ове године у источном делу Колубарског басена наставља се беспошtedна битка за угaљ. И то на два фронта – на новом Пољу „Е“, на коме се jаловински системи суочавају са непрегледним кубацима jаловине и, наравно, на Пољу „Б/Ц“, које је у овом тренутку ослонац производње угља у овом делу „Колубаре“.

Мора се рећи да граница између ових копова малтене не постоји, о чему сведочи рад „глодара 2“ са Поља „Д“ који је, што би се рекло, „момак за све“. Он скида откривку у централном делу овог подручја и за Поље „Е“, али првенствено ради за Поље „Б/Ц“, на коме угaљ откопава новопридошли „глодар 7“. Као што је познато, реч је о багеру који је транспортован са Поља „Д“, а коме је „двојка“ већ деценијама претходница. Ту улогу обавља и данас и може се слободно рећи да је, у суштини, ова машина тренутно она у коју су упрте све очи.

■ Последњи са Поља „Д“

Управо је „глодар 2“ последњи jаловински багер који је напустио Поље „Д“. Након што је дошао на нову позицију у септембру, преузима место „глодара 4“ и његов „одлагач 4“, и постаје Други БТО систем Поља „Е“. Дејан

■ Дејан Митровић

Митровић, шеф овог система, каже да је транспорт протекао одлично, да је много фактора, на првом месту повољни временски услови, утицало на то да су веома брзо и лако стигли на нову позицију.

– Од септембра до фебруара смо радили висински блок откривајући угaљ. Пошто је „седмица“ престала са радом, и током њеног транспорта, тај угaљ смо ми копали. У том, и наравно, периоду привикавања „глодара 7“ на нову локацију било је много изазова. Радили смо селективно, путем утоварне траке везане за одлагач при откопавању jаловине и уз такозвану „Ф“ касету повезаном са БТУ линијом коју смо користили приликом копања угља – објашњава Митровић.

Не можемо да се још једном не осврнемо на тај период у коме је, како нам је Митровић напоменуо, чак и комуникација била доста компликована јер су, у зависности од ситуације, били на вези и са диспечерима угља из Медошевца (у једном тренутку радили и на БТС и на БТУ линији), и наравно са диспечерима jаловине на Волујку са којима и данас уско сарађују. Тренутно копају само jаловину, спуштају се на нивелету, што фактички значи да поново иду испред „глодара 7“.

Гледајући огромне величасте масе које чекају откопавање, уз помисао како ли је овде када пада киша, питамо за тренутне услове. Митровић тврди да материјал није лош за рад, и каже да су их више мучиле реконструкције. И наравно, мањак радника, делова, машина.

– Сада је ситуација доста добра, али се припремамо на много тежу која је испред нас. Спуштамо се све ниже у зону у којој је доста лошег материјала, камена самаца, које багер ЕШ већ увелико одваја. Уз све то, извире вода. Ово је веома специфичан систем где су људи веома коректни, залажу се и лепо сарађују, што ипак олакшава сваки посао. Улазимо у веома изазован период, али пошто смо ми борци међу најбољима, изборићемо се. Као и увек – биће угља, обећавамо – гарантовао нам је Митровић.

■ Први до угља

Немања Марковић, пословођа Другог БТО система, прошао је током радног века све jаловинске системе на Пољу „Е“. Каже да, пошто је од старе гарде багера „двојка“ најмлађа, она је и најсређенија, па је и најлакше радити на њој. С обзиром на то да задатак пословође није нимало једноставан, јер подразумева организацију посла и радника кроз смену, интересовало нас је шта су највећи изазови.

– Мањак људи нам је највећи проблем. Имамо једног помоћног радника на систему са седам погонских станица. Сналазимо се како морамо, знамо и умемо. Ми помажемо браварима, они нама, сви раде све. Сви морају да се испомажу да би могло да се функционише, ако тога нема, од посла нема ништа – сматра Марковић.

Уз све потешкоће, пословођа каже да је осам месеци на новом копу протекло доста

■ „Глодар 2“

Биће обећа

МОМАК ЗА СВЕ

УГЉА, АВАМО

добро. Нема клизних равни, нити претње ручева. Са друге стране, проблем је што се дуго (у шта смо се и сами уверили) путује од Волујка до објеката.

– Све нам је далеко. Када је потребно да се нешто уради, било да је сервис, чишћење или квар, много времена се губи у путу. Такође, и возилима „Помоћне“ треба доста да стигну до нас, тако да је планирање и размишљање унапред неопходно. Како је коп нов, потребно је да се уради и много путева, мада, генерално, ситуација у вези са тим није лоша. Теже нам је било у Вреоцима. Овде очекујемо проблем са водом, али свуда има неких проблема, решава се све то у ходу – сигуран је Марковић.

Приликом посете систему имали смо ту срећу да разговарамо и са човеком који зна како „двојка“ дише. Раде Војводић, електричар, учествовао је у склапању овог багера и од 2004. године, када је укључен у производњу, ради на њему.

– Ово је напреднији багер, све је подређено компјутеру. Мора да постоји добра сарадња са багеристом и тракистом, да све буде усклађено. Када је реч о електроопреми, ради одлично, када дође до проблема решава се, али да се зна, и компјутеру треба времена да се ресетује, чак 15 до 20 минута, нарочито при падању напона. Ми се трудимо да га одржавамо што боље, да ради без застоја, да се случајно не каже да ми кочимо производњу – шаљиво каже Војводић и додаје да је „двојка“ од када је „истерана“ на коп, углавном радила изнад угља.

– Ако ми очистимо угаљ, он може да напредује. Први смо до угља. Зато смо и први од приоритета у односу на угаљ, са свом одговорношћу и стресом које носи таква позиција – испричао нам је Војводић.

Вукашин Симић, багериста „глодара 2“, каже да је на путу до овог радног места прошао све степенице, од помоћног радника,

руковаоца погонске станице и тракисте, што је веома битно за потпуно упознавање рада копа. Од 2016. године ради као багериста. На питање ко му је био мајстор, пуног срца нам је рекао да је то главни и најјачи господин Бобан Алексић звани Рубин. Интересантно је да је управо он багериста новог „глодара 2“ Поља „Б/Ц“, те сада раде малтене један уз другог.

– Наша „двојка“ је одлична, с обзиром на то да је ревитализована, па спада у ред новијих. Највише је ангажована на откопавању јаловине, али копа и угаљ по потреби. Само извођење свих тих радова не може да функционише без праве посаде и надзорно-техничког особља. Наравно, ни овај систем не би могао без осталих људи на систему. Они су ту да нам помогну да лакше савладамо терен који нам задаје тегобе због подземних вода, блата и свих других послова које доноси отварање новог копа – износи Симић истичући да су за сваку похвалу шеф система, главни пословођа, као и директор који су, колико је у њиховој моћи, помогли да тешки послови буду савладани.

Утисак је да је управо најстреснији период за овај систем био онај пред само затварање Поља „Д“.

– Ту су биле завршне косине, где смо се борили максимално да омогућимо ископавање сваке тоне угља и поред потешкоћа које смо имали на тој позицији. Наравно, уз подршку управе, све то смо превазишли. Како тамо, тако и овде – настављамо борбу. Радимо из петних жила на успостављању рутине рада на новом копу, трудимо се да наша Србија функционише нормално са својом струјом. Рудари „Колубаре“ се доста жртвују и дају део себе да све ово ради баш како треба. Отуда, када упалите сијалицу, сетите се нас који радимо у трећим сменама, по киши, леду и снегу – поручио је Симић.

Д. Весковић

Један је Јара

Када вам сви окупљени коповци кажу да је неко легенда, онда знате да са њим морате да разговарате. Јер овде се та титула заслужује само једним путем – тешким радом. Тако је руковаоца машина Вељко Маринковић звани Јара, неприкосновена легенда волујачких система. Ако је судити по обиму посла, биће то и на новим коповима.

– Година стажа 43, пише на коверти. Од 2003. године у „Помоћној“, на копу. Одржавам овај систем, односно одлагаче, волујачку страну копа. По потреби – идем где ме пошаљу. Радим на машинама „Помоћне“: гусеничарима, точкашима, ровокопачима, булдожерима. Од 18. године када сам завршио школу за руковаоца механизацијом, радим тај посао. Па и у војсци сам то радио при инжењерији. Значи, цео живот нешто возим – каже овај смирени доброћудни човек и додаје да ће на новом копу морати да проучи нове путеве и материјале, али шта да се ради, све је то део посла.

■ Вељко Маринковић Јара

Траке мењају део пруге

Наставља се рад на изналажењу бољих технолошких решења, која имају за циљ повећање ефикасности и развој погона. Железнички саобраћај и даље има важну улогу у ланцу производње, а спремност система не зависи само од добре организације посла, већ и од квалитета одржавања опреме

■ Зоран Матић

функционише. Уколико посао железничког транспорта преузму транспортери са траком, могу се постићи значајне уштеде, па је одлучено да се приступи пројекту замене. Полазна тачка за реализацију овог посла био је пројекат „Побољшање ефикасности и продуктивности Прераде“.

У међувремену, према налогу директора „Прераде“, ради се на изналажењу и других нових технолошких решења која имају за циљ повећање ефикасности и даљи развој постројења за транспорт.

– Један од тих задатака је смањење времена у замени „Арбелових“ гарнитура вагона за ТЕНТ и отварање могућности уласка целог воза од 27 вагона у станицу Сушара. У протеклом периоду успели смо да пругу

Вреоци–Тамнава доведемо у много боље стање, тако да је уз повећање брзине и обављено испитивање моста на статику и динамику, пруга спремна за ефикаснији саобраћај возова и превоз угља – каже Зоран Матић, технички директор погона.

Према речима нашег саговорника, у оквиру постојећих планова о превозу угља за потребе „Прераде“, Железнички транспорт у потпуности испуњава своје обавезе, без застоја у раду.

– Већ смо почели са консултацијама око реализације одређених послова за време ремонта. Постоје проблеми у реализацији тендера за одређене услуге, али ћемо до почетка ремонта сагледати право стање и одрадити послове који ће одржати погонску спремност рада, наравно, уз примену важећих законских норми и саобраћајних прописа. У завршној фази је реализација тендера за главну оправку дизел-локомотиве и пријем електролокомотиве и два вагона из инвестиционе оправке, који је у току, што нам гарантује сигуран и поуздан рад вучних и вучених средстава у наредном периоду – истакао је наш саговорник.

Технички директор додаје да је погонска спремност железничког саобраћаја веома важна у ланцу производње и да она не зависи само од добре организације

посла, већ и од квалитета одржавања опреме.

– Као саобраћајна организација трудимо се да свест радника, знање и њихова одговорност према послу буду на нивоу свих саобраћајних прописа и издатих упутстава за рад. Такође, контрола је стални задатак надзорно-техничког особља и свих запослених. Реализацијом пројекта замене дела пруге трачним транспортерима биће смањена потреба за ангажовањем одређеног броја радника, али нас, с друге стране, у наредном периоду очекује значајан природни одлив запослених који испуњавају услове за пензију. Железнички транспорт је неопходан за рад Рударског басена „Колубара“, јер је чињеница да транспорт железницом може да обезбеди брзо и сигурно успостављање саобраћаја у случају евентуалних хаварија, као и лоших временских услова – нагласио је Матић.

Т. Симић

Железнички транспорт током наредног периода очекују значајне трансформације, јер ће постојећа траса довоза угља за Мокру сепарацију, који се сада одвија железничком пругом уског колосека, бити замењена трачним транспортерима.

Наиме, након што је угљ са Поља „Б“ престао да се допрема железничком пругом, остала је деоница од Суве до Мокре сепарације у дужини од 800 метара која је наставила да

Железница и даље ослонац

Данас Железнички транспорт обезбеђује превоз сировог угља за потребе „Прераде“, транспорт сушеног асортимана до станице Вреоци ЖС, ранжирање и утовар просева и суве прашине за потребе ТЕ „Колубара“ у Великим Црљенима, утовар и одвоз исте сировине до станице Тамнава, за ТЕ „Никола Тесла“ у Обреновцу, као и одвоз маршрутних возова до станице Вреоци ЖС за потребе ТЕ „Морава“ у Свилајнцу, учествује у претовару угља из вагона у камионе и ради на редовном одржавању основних средстава у погону. О организацији и реализацији саобраћаја, одржавању вучних средстава, пруге и објеката тренутно се стара 220 радника. У раду је тренутно пет електролокомотива, две дизел-локомотиве, локо трактор и тешка моторна дресина, као и више гарнитура вагона.

Доследна примена превентивних мера, међу којима се истичу едуковање и подизање свести запослених о условима за безбедан и здрав рад, пресудно утичу на ефикасност и побољшање пословних процеса

Према речима мр Анђелка Јанковића, руководиоца Сектора за БЗР и ЗОП Рударског басена „Колубара“, и Марине Љубојевић, руководиоца Одељења за БЗР у „Металу“, као једна од најефективнијих превентивних мера у пракси се показало подизање нивоа свести запослених приликом оспособљавања за безбедан и здрав рад, као и обавезна примена личне заштитне опреме. Када се говори о конкретним мерама за радно место бравар-варилац, кажу наши саговорници, неопходно је пре свега дати детаљан и садржајан опис радног места, како би мере које се предузимају биле јасне.

Они објашњавају да се послови машинског одржавања, браварски и заваривачки, у знатној мери обављају у радионици, али и у простору у коме се одвија сам процес производње. Опремљеност и величина радионице претпоставља квалитетно извршење браварских и заваривачких послова који се односе на грубо и фино чишћење уређаја припремљених за растављање на склопове, а затим на саставне делове ради прегледа, поправке или ремонта. Следи припрема делова и елемената ради уградње, а онда склапање уређаја и подешавање, односно синхронизација рада радних делова.

Унутар радионице постоје услови за безбедно извођење браварских и заваривачких радова, који се обављају уз употребу машина, алата, опреме и других

Најважнији адекватан простор

Када је реч о безбедности и очувању здравља на раду, превентивне мере подразумевају пре свега добро припремљен, осмишљен и обезбеђен радни простор. Адекватно спроведене превентивне мере, које подразумевају примену савремених техничких, ергономских, здравствених, образовних, социјалних, организационих и других мера и средстава за отклањање ризика, смањују вероватноћу за настанак повреда на раду, а ако се и десе, због немогућности потпуног отклањања ризика, неће бити повреда са фаталним исходом или тешких са каснијим степеном инвалидитета.

Заштитити браваре-вариоце

средстава која користе отворени пламен или производе и одбацују ужарене честице велике енергије паљења. Послови машинског одржавања који се обављају у периоду планираног ремонта, обухватају припремне радње које се свде на механичко чишћење спољних и унутрашњих површина уређаја, опреме, инсталација и припадајућих делова сувим или мокрим поступком, растављање уређаја и опреме на делове, уклањање замашћених површина прањем, уз употребу органских растваривача лако запаљиве природе, потом склапање расклопљених делова у целину, и на крају стављање ремонтаних уређаја у погонско стање, и пуштање истих у пробни рад.

Средства и опрема за личну заштиту на раду која се користе у овом погону и за ова радна места су радно одело, ватирано радно одело, плитке и дубоке ципеле, прслук, мајица кратких рукава, кожане рукавице,

заштитне наочаре или заштитна маска, заштитна кожна кецеља, заштитни кожни рукави, средства за заштиту на раду код рада на висини (сигурносна корпа, радни опасач, уже и шлем).

Управо због тога што се ради о пословима са посебним условима рада, запосленима су омогућени периодични систематски лекарски прегледи.

Оно што је важно навести јесте да су најчешћи узроци повреда од заваривања резултат ручне манипулације, пожари, експлозије и зрачење, као и удар струје.

Из свега наведеног, јасно је да послодавци морају да обезбеде безбедно радно окружење за запослене применом одговарајућих превентивних мера за све идентификоване опасности на радном месту, а да радници морају да науче да чувају себе и колеге са којима раде.

Р. Лазић

Прву жетву очекујемо за три године, после тога сваке друге или треће године зависно од стања плантаже

Група од 19 студената Универзитета у Београду засадила је почетком маја резнице врбе на парцели површине три хектара, која се налази уз обод површинског копа Поље „Г“ (код ресторана „Радичевић“). Оснивање засада за производњу биомасе је део ширег пројекта у којем учествују компанија „Е3 International“, Центар за међународно истраживање у шумарству (CIFOR), Институт за светско агрошумарство (ICRAF), Шумарски факултет у Београду и Рударски басен „Колубара“. Циљ је употреба некористишног земљишта које би могло да допринесе унапређењу квалитета ваздуха ако се „Колубара“ одлучи за косагоревање дрвног материјала са угљем.

– На једном хектару су засађене резнице домаће врбе, а на преосталој површини резнице

Нови енергент

врбе које су допремљене из Шведске. Ове врсте изузетно брзо расту јер су креиране тако да у кратком периоду могу да дају значајне приносе. Прву жетву очекујемо за три године, а после тога сваке друге или треће године у зависности од стања плантаже. У наредних 20 година

жетва ће ићи у таквим циклусима, а производ може да се користи за потребе које одреди „Колубара“ – рекао је Душан Јовић, директор представништва „Е3 International“ у Србији, додајући да се на овај начин и смањује притисак на природне шуме које се користе као гориви материјал.

Студенти, а најбројнији су били са Шумарског факултета, по хектару су садили 14.000 резница. Шумарски факултет, такође, учествује и кроз ангажмане професора Владана Иветића, Бранка Стајића и Бранка Главоњића.

М. Караџић

■ Аутобус за вакцинацију испред зграде Комерцијале у Вреоцима

Имунизација на точковима

Захваљујући сарадњи ГО Лазаревац са Институтом за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, Градом Београдом и Секретаријатом за социјалну заштиту, сви који су желели да се без заказивања вакцинишу, могли су то да учине 11. маја на мобилном пункту (у специјалном аутобусу) који је био паркиран испред зграде Комерцијале у Вреоцима. Тога дана заинтересовани грађани могли су да се вакцинишу „Sinopharm“ вакцином кинеског произвођача.

Осим ове једнодневне акције вакцинисања, грађанима Лазареваца је на располагању и централни вакцинални пункт који је ГО Лазаревац организовала у Старој хали СРЦ „Колубара“ и на седам издвојених пунктова отворених у сеоским амбулантама лазаревачке општине.

Аутобус за вакцинацију тога дана обишао је и председник ГО Лазаревац Бојан Стевић, који је искористио прилику да још једном истакне значај имунизације у борби против вируса Covid 19, како за здравље нације, тако и за економски просперитет друштва.

Иначе, ово је први мобилни аутобус за вакцинацију у Србији

који ће током маја обилазати београдске општине.

У питању је аутобус ГСП-а, који је према препорукама и стандардима Градског завода за јавно здравље преуређен у пункт за вакцинацију, за који је одговорна комплетна медицинска екипа. Један део возила преуређен је за пријављивање, а други за

лекарски преглед и саму вакцинацију, док се на свакој локацији уређује и импровизирана чекаоница на отвореном, где грађани могу да остану неколико минута након вакцинације, док се лекари не увере да нема нежељених реакција. Најважније је да је у аутобусу обезбеђен проток воде и фрижидери који се напајају путем агрегата, чиме се осигурава безбедност вакцина.

Никола Маринковић, координатор ГО Лазаревац за процес имунизације, позвао је суграђане да искористе могућност да се без гужви и чекања заштите и упутио позив свима који то још нису учинили да се пријаве и приме вакцину произвођача по избору на сталном пункту у Старој хали СРЦ „Колубара“.

М. Пауновић

Здравље на првом месту

У току прошле године, уз поштовање свих епидемиолошких мера, прилику да своје здравствено стање провере и поправе у некој од бања и лечилишта искористило је око 2.000 радника Рударског басена „Колубара“ и готово 130 запослених у издвојеним предузећима. И ове године наставља се брига о здрављу запослених којима је омогућено да уз надзор лекара и препоручену терапију проведу десет дана у некој од специјализованих здравствених установа у нашој земљи. Да би што више биле искоришћене благодети боравка у природи, пракса је да се опоравак организује током пролећа, лета и јесени, па су по две смене радника већ током маја искористиле прилику да ове године бораве у Сокобањи, Бањи Ковиљачи и Бањи Горња Трепча.

Поред три поменута, у зависности од здравственог стања и препоруке лекара специјалисте, запосленима у РБ „Колубара“ стоји на располагању још неколико здравствено-одмаралишних центара. И

за она лечилишта која су и даље ковид болнице или нису још добила сагласност Министарства здравља за пријем пацијената, међу којима је, рецимо, Институт за рехабилитацију „Ивањица“, биће омогућено накнадно пријављивање.

Боравак у Горњој Трепчи, која је изузетно добра за лечење последица реуматолошких и неуролошких болести, ове године организован је у 12 смена, укључујући и две мајске, односно пролећне рехабилитације. Током целог лета смењиваће се групе на десет дана, а последња група боравиће у овом лечилишту до 9. септембра.

Друга дестинација по броју организованих смена ове године је Врњачка бања, која због своје атрактивности и бројних садржаја увек привлачи велики број туриста. Прошле године у овој бањи, која је позната по лечењу дијабетеса и органа за варење, организовано је боравило око 550 радника Рударског басена „Колубара“ и издвојених предузећа. Ове године биће организовано укупно десет

смена, прва је планирана за средину августа, а последња од 30. септембра.

За Сокобању и Ковиљачу ове године планирано је по шест смена, две су већ у току, а остале су планиране за јун и почетак јула. Сокобања је позната ваздушна бања која повољно утиче на дисајне органе, док се Ковиљача препоручује људима који имају проблеме са реумом или посттравматска стања.

Пролом бања лековито утиче на бубреге и кожу и у њој ће током августа и септембра боравити пет смена радника из „Колубаре“. Рибарска бања ће угостити четири смене, почев од јула па до средине августа и у њој ће боравити запослени који имају реуматска и неуролошка обољења. Први пут прошле године радници „Колубаре“ били су у Луковској бањи која је добра за лечење проблема коштаног ситета. И ове године тамо ће боравити две смене у периоду од средине августа па до краја тог месеца.

М. Радосављевић

■ Рекреација у складу са епидемиолошком ситуацијом

У понуди и иностране дестинације

Према најјавама званичника, захваљујући вакцинацији може се очекивати постепено побољшање епидемиолошке ситуације, па су многе земље ублажиле рестриктивне мере које се односе на улазак туриста. За разлику од прошле, ове године, осим у местима у Србији, радници могу отићи на рекреацију и на дестинацијама у Црној Гори и Грчкој. Формалности око пријављивања за пролећну рекреацију завршене су и у току је њена реализација, а за превентивно-рекреативни одмор током лета заинтересовани радници могу достављати своје пријаве до 31. маја.

За оне који одлуче да остану у Србији повећан је број кревета који су обезбеђени за смештај наших радника на планинама и у бањама. Као и за пролећну рекреацију, и за лето су остале у понуди Врњачка бања, Златибор и Врдник на Фрушкој гори. У Врњачкој

бањи резервисана је вила „Лазар“ у којој ће током јула и августа боравити девет смена наших радника. За седмодневни боравак на Златибору обезбеђени су хотел „Зеленкада“ и новоотворени објект „Алиби“. Организовано је осам смена током јула и августа, а у истом периоду могуће је отићи у Врдник у хотел „Фрушке терме“. Информације о расположивим капацитетима за чланове породице могу се добити у агенцији „Колубара-турс“.

Они који су одлучили да превентивно-рекреативни одмор током лета проведу на мору у Црној Гори могу да бирају између Будве (Вила „Грација“), Бијеле (Вила „Мирели I и II“) и Чања (Хотел-вила „Бабовић“). За улазак у Црну Гору речено је да нема условљавања (негативан PCR тест или потврда о вакцинацији), али је дата битна напомена да реализација путовања зависи од епидемиолошке ситуације у том тренутку.

С обзиром на то да су информације подложне сталним променама, радници су дужни да се стално информирају о условима уласка у Црну Гору, односно повратка у Србију.

Прошле године у Грчку се могло отићи само један кратак период на почетку сезоне, а затим је дестинација, као што је познато, затворена за туристе. Недавно су отворени гранични прелази и држављанима Србије дозвољен је улазак уз негативан PCR тест или уз потврду о вакцинисању, а признаје се и негативан антигенски тест. За превентивно-рекреативни одмор током лета радници „Колубаре“ могу да се одреде за једну од четири понуђене дестинације: Паралију, Ханиоти, Неа Врасну или Лефкаду. Само за Паралију, Неа Врасну и Лефкаду омогућен је организовани превоз уколико буде пријављен довољан број путника.

М. Радосављевић

Лазаревачки Страдивари

Заменивши метал дрветом, машински инжењер са Поља „Д“ открио је своју уметност

Виолину називају краљицом инструмената. Само она може све – да плаче и тугује, да се смеје и радује, да успављује, јеца, заводи, да буде и тиха и снажна. Прелазећи свој пут настајања од шуме до концертне дворане, свака виолина носи своју причу, и у рукама виртуоза ствара магију. Једно је сигурно, звук виолине зависи од уметника, али умногоме и од вештине њеног градитеља.

У скромној импровизованој радионици, у подруму једне лазаревачке стамбене зграде, Војислав Бановић, „Колубарин“ машински инжењер у пензији, уз звуке музике са радија посвећено и са много љубави прави виолине. Да стари занат прављења виолина постоји у Лазаревцу, не знају многи, јер даровити и самоуки мајстор, скромно и без пуно хваљења ствара своја дела.

– Све је почело пре 23 године када сам се окренуо дрвету. Ваљда нама машинцима некад досади хладноћа метала, па трагамо за другачијим материјалом. Мене је привукло дрво и из радозналости у слободно време почео сам да резбарим иконе у дрвету. Проучавао сам дрво и полако учио о његовој обради и дуборезу. Све ми је то било врло интересантно, годинама сам радио и усавршавао се стварајући иконе најчешће од липе, јавора, ораха, трешње. Досад сам урадио 119 икона, од којих сам 60 поклонито пријатељима и родбини, а 40 продао. А пре неколико година пало ми на памет да покушам да направим виолину. Док сам раније свирао хармонику, увек сам са дивљењем посматрао

■ Да би настала виолина потребно је око 250 сати интензивног ручног рада

виолинисте како виртуозно на само четири жице стварају савршенство. Осмотрио сам једну стару виолину, урадио сам скице, и корак по корак, направио сам прву. Наравно, заинтересовало ме је све то, па како бих исправио грешке и недостатке на првој виолини, кренуо сам да истражујем по интернету и да учим о овом занату – отпочео је причу о свом несвакидашњем хобију Војислав Бановић који је пензионер већ 13 година. Пуне три деценије пре тога био је машински инжењер на Пољу „Д“, на који је дошао као младши из рудника „Сува руда“ у Рашки, одакле је и родом, тачније из поткопаоничког села Бистрица.

У 400 грама чисте уметности, колико је заправо тешка једна виолина, у парче дрвета уткано је доста умећа, талента, воље, стрпљења, посвећености, а највише љубави творца према свом делу.

– Потребно је око 250 сати интензивног ручног рада да би настао овај инструмент. Одабир дрвета је право умеће и врло је битан. Врат, бочне стране и доња

даска се праве од јавора, и то најквалитетнијег, ребрастог из Босне, који је користио и чувени Страдивари. Кроз историју се показало да је то најрезонантније дрво за гудачке инструменте – добро упија и појачава пренос звука. За горњу даску се користи смрека са Тирола јер она има ситне године, у једном центиметру чак 12, док наша има око осам, а што су ужи години, виолина даје бољи тон. За гриф, такозвани језик виолине, користи се афричко црно дрво – ебановина. Глава виолине је у облику пужа и прави изазов за мајсторе је управо у постизању тог савреног облика, а за то је потребна добра концентрација и мирна рука – наводи Бановић додајући да је и одговарајући алат веома важан и да је он доста тестерица, ренда, стега и калупа сам направио.

Војислав је досад урадио седам виолина и осму израђује. Не зна да свира овај инструмент, али виолинисти који су испробали његове виолине задовољни су изузетно добрим тоном. Успео је да

направи и гусле, и то шест комада, али је најпоноснији на свој рад на виолинама, јер је то велики изазов и врло редак стари занат који треба да се сачува. Иако је пензију замишљао другачије, овај рад га испуњава и радиће докле год буде могао, јер свака нова виолина садржи искуство претходне и то је уметност која оживи када инструмент засвира.

М. Павловић

Врхунски рад

Рад лазаревачког мајстора за виолине задивило је покојног Јована Поповића, чувеног градитеља виолина из Земуна, који је похвалио његов рад, као и Јан Немечек из Ковачице који није веровао да је Војислав Бановић самоук творац. Пуно захвалности и поштовања Војислав има за Бориса Баталовића из Крагујевца, професора виолине који је у Кремони завршио Страдиваријеву академију и који му је највише помогао, па чак и открио многе тајне овог заната.

Центар у новом руху

Приводи се крају реконструкција улица Хиландарске и Доситеја Обрадовића, захваљујући којој ће једна од најлепших локација у центру града добити сасвим нови изглед. Радови на уређењу обухватају и санацију платоа наспрам Храма Светог великомученика Димитрија, до улице код Техничке школе „Колубара“.

Како сазнајемо од надлежних, у том делу целокупно се замењује асфалтни застор, поставља се камена коцка, док ће тротоари бити урађени од истих гранитних плоча као и главна улица. Камена коцка се поставља ручно и она ће, можда, старије суграђане подсетити на ранији изглед пешачке зоне, која је некада давно, када се

Лазаревац развијао, била у потпуности прекривена овом врстом подлоге.

– Задовољни смо што смо радове на реконструкцији Хиландарске улице успели да реализујемо планираном динамиком. Након што мајстори заврше главни део посла постављања коцака, следи обележавање улице, попличавање тротоара гранитом и постављање заштитних стубића и мобилијара – рекао је Бојан Стевић, председник ГО Лазаревац.

Радови су у потпуности финансирани од стране ЈП „Путеви Београд“, а када буду завршени сви послови, централни део градског језгра биће у потпуности измењен јер ће добити нов и модеран изглед.

Т. Симић

■ Светски дан Црвеног крста

Вежба „Незаустављиви“

Црвени крст Лазаревац обележио је Светски дан Црвеног крста вежбом заштите и спасавања „Лазаревац 2021“, која је одржана 8. и 9. маја на језеру Очага. Овај догађај организован је у сарадњи са Црвеним крстом Београд, а уз подршку Црвеног крста Србије.

Светски дан Црвеног крста – 8. мај обележава се ове године темом коју је одредила Међународна федерација друштва Црвеног крста и Црвеног полумесеца слоганом „Unstoppable“, односно „Незаустављиви“, уз поруку „Рачунајте на нас, зато што

и када је најтеже и даље смо заједно“.

Учесници вежбе су били чланови Јединице за одговор на несреће Црвеног крста Лазаревац и чланови Националног мобилно-техничког тима Црвеног крста Србије са територије Лазаревац и Града Београда.

Показна вежба је садржала активности на извршавању задатака заштите и спасавања у складу са мандатом, улогом и задацима Црвеног крста.

Имајући у виду потенцијалне ризике од елементарних непогода на територији Градске општине Лазаревац,

сценарио вежбе је базиран на тим ризицима и одвијао се кроз замишљену ситуацију у којој је дошло до изливања река на територији Лазаревац, где су у одређеним насељима поплављена многа домаћинства и где је у току евакуација угроженог становништва.

Тимови нису били унапред упознати са планираним задацима, који су им додељени на дан вежбе, као што то реалне ситуације захтевају. Вежба се састојала од шест фаза, у оквиру којих је планирано 16 задатака, реализованих током два дана.

Т. Симић

Расписан конкурс за најлепше двориште

Туристичка организација Градске општине Лазаревац и ове године организује Конкурс за најлепше двориште.

Заинтересовани могу своје пријаве и по три фотографије дворишта да доставе на мејл la.najlepsedvoriste@gmail.com или да донесу лично у просторије Туристичке организације у Карађорђевој улици број 20. Рок за слање пријава је 10. јун 2021. године.

За победнике конкурса обезбеђене су вредне награде: прва награда је баштенски сет од ратана, друга награда је баштенска љуљашка, док је трећа расадни материјал.

Право да се пријаве имају сви грађани са територије Градске општине Лазаревац.

Конкурс је такмичарског, мотивационог и наградног карактера, а награде ће бити додељене 28. јуна на Дан општине Лазаревац.

Т. С.

Сликање живота

Аутор је свој специфичан уметнички израз пронашао током шестогодишњег боравка у Јапану

Миленко Стевановић први пут је нацртао нешто што личи на човека када је имао пет година. Пресликао га је из књиге о Музеју Прадо. У школи је имао велику подршку од свог наставника ликовног Зорана Ерића, који је рано препознао Миленково интересовање и надареност за сликарство. Касније, у гимназији, цртао је портрете наставника и другова из одељења, трудећи се да истакне неку њихову комичну црту. Тада свој таленат није озбиљно схватао, више је то радио из забаве.

Затим је одлучио да упише Факултет примењених уметности у Београду, одсек Примењена графика. Зашто не сликарство, запитали смо се, али Миленко каже да му се чинило да је бављење графиком исплативије и применљивије.

Ипак, током студија је схватио да га жеља све јаче вуче ка сликарству. Каже – није му било спаса! Тако је 2012. године отишао у Италију, у Фиренцу, у школу класичног сликарства „Florence Academy of Art“.

– Метод те школе је да те води кроз неке основе цртања и рада са моделом. Вратили су ме на неке сликарске основе које сам кроз своје образовање пропустио. Инсистирали су на апсолутној тачности, наравно, колико год је то могуће, у преносу онога што је испред сликара – објашњава Миленко и каже да је исте године имао и прву самосталну

изложбу баш у свом граду, Лазаревцу, на којој је приказао углавном портрете.

Да је та 2012. година била веома плодносна за Миленка, доказује и национална награда „Невен“, коју је добио за илустрацију књиге „Београд за децу“, у издању „Креативног центра“.

Након тога уследио је преокрет који је одредио његов пут ка тражењу специфичног уметничког изрази – добио је стипендију Владе Јапана.

– Моја иницијална идеја била је да боравак у Токију искористим за истраживање и специјализацију за уљано сликарство на Токијском универзитету уметности. Испоставиће се да ћу током шест година проведених у Јапану успети да добијем оно што ми је било потребно – прилику да сликам живот – објашњава Миленко.

Каже да је зграбио прилику да слика јапанске ликовне, костимирану фигуру, њихове ентеријере, „кафане“, предмете и традицију. Посебно га је фасцинирала физиономија људи јер је другачија од онога на шта смо као Европљани навикли да срећемо и то је визуелни моменат који му је дао многобројне нове идеје.

Један од главних мотива на његовим радовима је пијаца о којој је, каже, размишљао још од почетка студија. Много пута је одлазио на Цукиђи пијацу у Токију, познату као највећу рибљу пијацу на свету. Занимљиво је да је млади сликар одрастао уз кафану на пијаци у Лазаревцу, која је у власништву његовог оца. Тако се пијаца, и годинама касније, наметнула као тема, јер је богата мотивима коју су га одувек ликовно интересовали.

Каже да је проводио сате на Цукиђи пијаци носећи скиценблок, бирајући адекватан угао и позицију из које би дочарао своју визију лепог. У почетку му није било лако да се

усуди да приђе ближе, а касније је стајао поред тезге и сликао, трудећи се да не омета свакодневни посао Јапанаца. Фокусирао би се на нешто што је непроменљиво, а онда би, ако се деси нешто занимљиво што би могло да уђе у слику, прикупио материјал о томе како сцена изгледа и данима је разрађивао у студију.

Занимљиво је да је година у којој је направио своју најуспелију слику заправо била последња година Цукиђи пијаце (2018). Тако је његов рад остао као сведочанство једног времена, чувар од заборава некада култног места у Токију, које потиче из 1926. године.

– Читаво то место изгледа као део града који је органски растао. Ту се преплићу модеран живот и архитектура и гомила туриста са једним светом који нестаје – малим радњама, старим продавницама које раде више од пола века. Управо тај спој старог и модерног био ми је интересантан јер није стерилан, већ животни простор, где сам могао да посматрам и опадам природно понашање људи и преносим га на платно – објашњава сликар.

Осим у Лазаревцу, своје утиске о периоду који је провео на Далеком истоку Миленко је приказао прошле године на изложби одржаној у галерији Задужбине Илије М. Коларца.

М. Пауновић

■ Рибља пијаца Цукиђи

Наш, па светски

Откад се вратио у Европу, Миленко Стевановић живи и ради у Никозији на Кипру, где породично, са супругом, води галерију „In Toto“ и уједно ради на новој серији слика. Почетком 2021. године био је гост у документарној ТВ серији „Светски“, која, како је истакнуто у најави, јавности представља судбине и погледе на свет неких од најуспешнијих људи нове српске научне дијаспоре. У једној од десет епизода нашао се управо наш некадашњи суграђанин Миленко Стевановић.

Прва шампионска титула

Одбојкашице ЖОК „Уб“ овогодишњу сезону завршиле су више него успешно – први пут у историји постојања клуба освојиле су титулу првака Србије. У петој утакмици финалне серије, у којој је „Уб“ био домаћин, савладана је екипа ЖОК ТЕНТ из Обреновца резултатом 3 : 2 (25 : 15, 25 : 21, 19 : 25, 18 : 25 и 15 : 11). Убљанке су од почетка наговештавале тријумф бележећи убедљив резултат, али је и ТЕНТ показао велику жељу да одбрани трофеј.

Када су се утисци мало слегли, навијачи кажу да је утакмица у којој је одлучено ко ће бити овогодишњи шампион државе била пуна преокрета и прелепих потеза девојака са обе стране мреже, које су показале игру достојну финала. Домаће одбојкашице почеле су силовито и стекле резултатску предност у прва два сета и изгледало је да ће до циља доћи веома брзо. Наредна два сета су припала одбојкашицама из Обреновца које су маестрално играле

завршнице, па је победник одлучен у тај-брејку. На крају се испоставило да су девојке са Уба, сликовито речено, преко трња успеле да стигну до звезда. Најефикаснија играчица меча била је Јелена Вулин са 28 поена, иза ње се „уписала“ Александра Глигорић која их је забележила упола мање, док је у пораженом тиму боља од осталих била Сара Царић са 19 постигнутих поена.

Одбојкашки клуб ТЕНТ није успео да одбрани трон, док су одбојкашице са Уба потврдиле прво место освојено у лигашком делу првенства. Капитену Ана Марији Митровић пехар је уручио Зоран Гајић, председник Одбојкашког савеза Србије.

Велики допринос успеху убљанске екипе дали су и наши суграђани који своје спортске каријере граде у овом тиму. Чак пет девојака из такмичарске

екипе су одбојкашице поникле из нашег града: Сања Ђурђевић, Катарина Ђурђевић, Александра Ђурђевић, Анђела Стојковић и Теодора Павловић. И у стручном штабу раде три Лазаревчанина – Дејан Стојковић је помоћни тренер, Жарко Цицимил статистичар, а Слободан Петровић је физиотерапеут тима.

Т. Крупниковић

Куп поново у Лајковцу

Када је реч о Купу Србије, сјајном игром у финалу које је одиграно у Врњачкој Бањи, одбојкашице „Железничара“ из Лајковца успеле су да поразе девојке са Уба резултатом 3 : 0. Оне су тако пехар Кула Србије за одбојкашице донеле свом клубу трећи пут – победнице овог такмичења биле су 2018. и 2019. године. Прошле године освајач је била екипа са Уба, и упркос одличној форми коју је показала освајањем титуле првака Србије, ове године није успела да задржи победничко постоље и у овом такмичењу.

■ Малишани у пролећним авантурама

Први пут од оснивања, ове године Школица спорта „Соко“ организовала је „Соко крос“, на коме је у Градском парку Лазаревац учествовало око стотину малишана. „Соколови“ су били подељени у две групе, од четири до шест година у трци на 100 метара, док су мало старији полазници од шест до девет година трчали дужину до 250 метара.

Организатори кажу да је циљ „Соко крос“ да с временом расте и постане традиција. Пријаве ће бити отворене и за све остале другаре који нису чланови школице како би сви заједно уживали, такмичили се и ширили спортски дух. За сада, „Соко крос“ караван наставља свој пут у предшколским установама општине Лазаревац.

Такође, дружина је овог месеца спровела и велику акцију у сарадњи са Планинарским друштвом „Вис“ – организована је возња возом до Дреновца, а затим шетња од укупно

Одржан „Соко крос“

девет километара, којом су се чланови старије групе попели на Дреновачки Кик, између планина Повлен и Маљен.

Школица спорта „Соко“ за своје мале полазнике,

којих је тренутно око 120, већ скоро пет година организује многе занимљиве активности, промовишући здрав начин живота. Уз њихову помоћ, деца кроз шетњу, трчање и игру стичу

здраве навике и квалитетно проводе време на отвореном простору. Такође, постављају се основе спортског образовања, уз правовремено развијање моторичких, координационих и интелектуалних способности, кроз тренинге који се заснивају на осмишљеној активности кроз игру и забаву.

Пролеће и лето најлепши су период за многе спортске игре, такмичења и надметања, природњачке експедиције, па „соколове“ у наредном периоду очекују многе авантуре – од рафтинга по реци Колубари до одласка на Засавицу – специјални резерват природе, једне од последњих изворно очуваних мочвара која се налази на подручју јужне Војводине. Ту су и трке са препрекама и разне игрице у Градском парку, али и велико деце окупљање под називом „Соко ратник“.

Т. Крупниковић

Од одлуке да буде подигнута до завршетка изградње цркве протекле су 43 године

Српска посла – и на небу, и на земљи

Легенда каже да је место за изградњу спомен-костурнице и Храма Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу одабрао лично патријарх Варнава. Према том непотврђеном веровању које се у народу преноси с колена на колено готово читав век, патријарх је на овај начин заправо зауставио дугогодишњу свађу између завађених комшија. Подељени варошани, наиме, наводно годинама нису могли да се сложе око локације за изградњу храма.

На дан посете Његове светости, према причи, био је припремљен велелепан дочек, какав уосталом и доликује једној тако важној личности. Парохијани, обучени по последњој моди, чекали су патријарха на улазу у варош, али је свечани ручак био припремљен на две одвојене локације. Места на којима су биле постављене богате трпезе, наравно, била су у складу с градитељским плановима сваке од супротстављених страна.

Ипак, испоставило се да је патријарх дошао са већ припремљеним решењем, које није ишло наруку ни једнима, ни другима. Спретно избегавши дочек, он се својим фијакером наводно упутио право до брежуљка који доминира читавим крајем и ту, на месту где ће се налазити будући темељи цркве, у земљу утиснуо крст. По обављеном послу, уз изговор о неодољим обавезама, окренуо је своје коње и одмах се, без оклевања, вратио у Београд.

Професор Тадија Стефановић, аутор монографије о изградњи спомен-костурнице у Лазаревцу, каже да у својим опсежним истраживањима није наишао ни на један податак који би потврдио ову занимљиву причу. Ипак, он у монографији наводи да су се око будуће локације за изградњу цркве мештани заиста поделили. Не у два, већ у три непомирљива табора. Због тога се у читаву ову замршену чарламу умешао чак и Црквени суд, а коначну тачку на случај заиста је ставио патријарх, пером и мастилом, својим потписом на одлуку суда.

Када су на збору одржаном у марту 1921. године мештани Лазаревца једногласно одлучили да подигну спомен-цркву с костурницом, нису могли ни да претпоставе да ће коначан завршетак радова на њеној изградњи ретко ко од њих жив дочекати.

Препреке за ефикасну изградњу овог објекта, јединственог у свету, јер су у његовој крипти након Колубарске битке сахрањени посмртни остаци припадника обе зараћене војске, Краљевине Србије с једне, и Аустроугарске царевине с друге стране, нису биле плод деловања неких тајанствених виших сила. Савременим језиком речено, био је то класичан конфликт интереса, у народу популарно прозван – српска посла!

Било је ту свега и свачега. Пљуштале су оставке у Одбору за организацију, кројило се, па прекрајало, зидало, па рушило. Промењено је неколико извођача радова. Било је чак и покушаја мешетарења, углавном с опеком лошег квалитета, али и лимарским и браварским радовима. Градилиште је затварано у недостатку новца, а радници су штрајковали због неисплаћених надница. Изградњу су пратиле и бројне зидарске импровизације, па је у једном тренутку главни пројектант, руски емигрант Иван Рик, запретио оставком на место надзорног органа.

На трону Српске православне цркве за то време промениће се чак пет патријарха, све док Политбиро комунистичке партије Србије, 1961. године, није донео одлуку да финансира завршетак радова. Комунисти су тада уједно платили и санацију штете коју су цркви после рата нанели њени најоданији активисти, лупајући прозоре и исписујући јеретичке пароле по зидовима светиње.

Ипак, овај великодушни поклон имао је и своју цену. Слично бајци о рибару и златној рибици, партија је од цркве заузврат захтевала испуњење неколико жеља.

Према сведочењу Милоша Костића, бившег начелника Удбе колубарског среза, десетак дана пре свечаности поводом педесетогодишњице Колубарске битке 1964.

на којој је као гост најављен и друг Тито, у варош је стигао Јован Веселинов, један од тада најмоћнијих српских комуниста. Према његовом налогу, на меморијалној плочи која се налази у крипти цркве, преправљен је податак о броју Срба који су учествовали у сукобу са 250.000 на партији прихватљивих 120.000. Да би ствар била још бизарнија побринули су се каменоресци који овај цензорски посао нису обавили како ваља, па се и данас на плочи виде оба урезана податка.

Због наводне безбедности гостију, пробијена је бетонска плоча изнад костурнице. На зиду цркве, преко пута улазних, уграђена су још једна врата, за излаз у случају нужде. Ипак, врхунац је уследио када је партијски вођа наредио да се сашије црвена сомотска завеса и њоме у потпуности закљони поглед на олтар и унутрашњост цркве, како би од анатеме штитила државне званичнике.

Једина неиспуњена жеља, чију је реализацију својим везама у врху партије спречио тадашњи патријарх Герман, била је да се ископа тунел до костурнице.

Због српског посла спомен-костурница је прошла кроз многе недаће и гомилу проблема. Ипак, била је и остаће јединствено обележје, каквог нема нигде на свету. Овде је сахрањено око 20.000 српских и око 30.000 аустроугарских војника погинулих у Колубарској бици. Не постоји место на коме су у овако великом броју заједно похрањени посмртни остаци припадника две супротстављене војске.

Д. Ђорђевић

Литургија под окупацијом

За време Другог светског рата немачке окупационе снаге одобриле су новац за најнужније поправке цркве због штете која је настала услед бомбардовања. Црквени звоник су за време рата користили као осматрачницу. По жељи команданта места, мајора Небла, прва служба обављена је по англиканској богослужбеној пракси. Месећ дана касније, на Божић 1942. године, обављена је прва православна литургија коју су служили свештеници Чедомир Поповић и Боривоје Ђорђевић.

/// Фото: Александар Рашин

CIP – Каталогизacija у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд 658(497.11)(085.3)
ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА Србије Енергија Колубара ЕПС Енергија Колубара / главни и одговорни уредник Ана Павловић. -
2017. бр. 1 (нов.) - . - Лазаревац : Електропривреда Србије, 2017- (Београд : Birograf com), - 30 cm
Месечно. - Је наставак: Колубара (Лазаревац) = ISSN 1451-2890
ISSN 2560-5143 = ЕПС Енергија Колубара
COBISS.SR-ID 250299404

